

Мандат, основне функције и структура Свјетске банке

Увод

Свјетска банка, од оснивања 1944. године, прерасла је из једне институције у групу од пет развојних институција. Њена мисија се развила од Међународне банке за обнову и развој (IBRD), као покретача посљератне обнове и развоја, у данашњи мандат ублажавања свјетског сиромаштва који се остварује кроз сарадњу чланица Групе: Међународне организације за развој (IDA), Међународне финансијске корпорације (IFC), Мултилатералне агенције за гарантовање инвестиција (MIGA) и Међународног центра за рјешавање инвестиционих спорова (ICSID).

Свјетска банка има мултидисциплинарно и разноврсно особље које укључује економисте, јавне политичке експерте, социологе, а више од трећине особља је запослено у резидентним канцеларијама земаља чланица.

Управљање

Свјетска банка има 188 земаља чланица, или акционара, чији су представници у Одбору гувернера (Управном одбору Свјетске банке). Одбор гувернера се састоји од једног гувернера и једног замјеника гувернера које именује свака земља чланица, а обично су то министри финансија, гувернери централних банака или високи функционери сличног ранга. Бирају се на период од пет година и могу бити поново именовани. Састају се једном годишње на годишњим састанцима Одбора гувернера Свјетске банке и Међународног монетарног фонда.

Гувернери делегирају одређене послове на 25 извршних директора који раде у Свјетској банци. Пет највећих акционара именује извршног директора, док остале земље чланице представљају изабрани извршни директори. Извршни директори чине Одбор директора Свјетске банке који се обично састаје најмање два пута недељно да надгледа пословање Свјетске банке, укључујући и одобравање кредита и гаранција, нове политике, административни буџет, стратегије помоћи и задуживања земаља и финансијске одлуке.

Предсједник Одбора извршних директора предсједава састанцима и одговоран је за опште руковођење Свјетском банком, бира се од стране Одбора извршних директора на период од пет година, са правом поновног избора.

Функције Одбора гувернера

Управљање Свјетском банком је повјерено Одбору гувернера, као највишем тијелу надлежном за доношење одлука у складу са Статутом Свјетске банке.

Дио својих овлашћења Одбор гувернера је пренио на Одбор извршних директора, а у својој надлежности задржао је следећа овлашћења: пријем и суспензија чланова, повећавање или смањивање капитала, расподјела нето прихода Свјетске банке, одлучивање о жалбама, закључивање аранжмана са другим међународним организацијама, укидање операција Свјетске банке, одређивање броја извршних директора и усвајање измјена Статута.

Одбор извршних директора

Одбор извршних директора чини предсједник Групе Свјетске банке и 25 извршних директора. Предсједник је предсједавајући и обично нема право гласа осим у случају неријешеног гласања. Извршни директори као појединци не могу представљати Свјетску банку осим ако нису посебно овлашћени од стране Одбора. Од новембра 2010. године укупан број извршних директора је 25.

Замјеници извршних директора имају овлашћења да дјелују у одсуству својих извршних директора. Поред тога, виши савјетници и њихови замјеници пружају помоћ извршним директорима у раду и могу присуствовати састанцима Одбора у улози савјетника, без права гласа.

Гласачка моћ

Свјетска банка као и ММФ има пондерисани систем гласања. Према Статуту, чланство у Свјетској банци је дозвољено свим чланицама ММФ-а.

Пет извршних директора именује пет чланица са највећим бројем акција (тренутно Сједињене Америчке Државе, Јапан, Њемачка, Француска и Велика Британија). Кина, Русија и Саудијска Арабија бирају своје извршне директоре, а остале извршне директоре бирају друге чланице. Гласачка моћ се разликује од институције до институције у оквиру Групе Свјетске банке.

Детаљније о Свјетској банци се може видјети на страници: <http://www.worldbank.org/>

Институције које чине Групу Свјетске банке

Међународна банка за обнову и развој (International Bank for Reconstruction and Development – IBRD) основана је 1944. као основна институција Свјетске банке и има за циљ да смањи сиромаштво у земљама са средњим и ниским нивоом прихода промовисањем одрживог развоја путем кредита, гаранција, управљања ризиком, као и аналитичких и савјетодавних услуга. (<http://www.worldbank.org/en/about>)

Међународно удружење за развој (International Development Association – IDA) основано је 1960. IDA практично ради исто што и IBRD – ставља средства у виду новца на располагање помажући тиме најприоритетније пројекте којима се унапређује економски развој најмање развијених земаља. IDA одобрава кредите под знатно

повољнијим условима, нарочито у погледу камата и рока враћања узетих кредита. Разлика у условима под којима се ова средства одобравају проистиче из суштинске разлике међу земљама које помаже IBRD и оних којима помаже IDA. Кредити IDA намијењени су скоро искључиво веома сиромашним земљама у развоју које не би ни могле бити у стању да узму средства на зајам под условима под којима их одобрава IBRD. (<http://www.worldbank.org/ida>)

Међународна финансијска корпорација (International Finance Corporation – IFC), чланица Групе Свјетске банке, највећа је глобална развојна институција усмјерена искључиво на приватни сектор. Помаже земље у развоју у постизању одрживог раста финансијских инвестиција, мобилише капитал на међународним финансијским тржиштима и пружа савјетодавне услуге компанијама и владама. (<http://www.ifc.org>)

Мултилатерална агенција за гарантовање инвестиција (Multilateral Investment Guarantee Agency – MIGA) је основана 1988. као чланица Групе Свјетске банке за промоцију директних страних инвестиција у земље у развоју за подршку економског развоја, смањења сиромаштва и побољшања животних услова. MIGA испуњава овај мандат нудећи осигурање од политичког ризика (гаранције) за инвеститора и кредитора. (<http://www.miga.org>)

Међународни центар за рјешавање инвестиционих спорова (International Centre for Settlement of Investment Disputes – ICSID) обезбјеђује међународне погодности за поравнање нагодбом или арбитражом инвестиционих спорова. (<http://icsid.worldbank.org/ICSID>)